

УДК 911.3.375:338.48(477)

Глибовець В.Л.

ОЦІНКА СТОЛИЦЬ ЄВРОПИ ЗА УМОВАМИ ЗДІЙСНЕННЯ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДО КРИЗИ (2007 рік)

Ця стаття присвячена питанню оцінки європейських столиць за умовами здійснення туристичної діяльності за 2007 докризовий рік.

Ключові слова: оцінка умов туристичної діяльності, столиці Європи.

Эта статья посвящена вопросу оценки европейских столиц относительно условий осуществления туристической деятельности за 2007 докризисный год.

Ключевые слова: оценка условий туристической деятельности, столицы Европы.

This article deals with the issue of evaluation of European capitals by the conditions of realization of tourist activity for 2007 pre-crisis year.

Key words: the evaluation of the conditions of realization of tourist activity, European capitals.

Постановка проблеми та актуальність дослідження. Умови здійснення туристичної діяльності – важливий фактор розвитку туризму. Економічні показники умов здійснення туристичної діяльності у столичних містах включають: ВВП на душу населення за ПКС (тис. дол. США); рівень інфляції (%); сукупний індекс споживчих цін (%); частка населення, що живе за межею бідності (%). До соціально-екологічних показників відносяться: кількість зареєстрованих злочинів на 100 тис. населення, кількість в'язнів на 100 тис. населення, а також кількість осіб хворих на СНІД та ВІЛ-інфікованих та індекс постачання парникових газів в атмосферу. Це ті показники, які характеризують рівень життя населення, і таким чином робить місто більш або менш привабливим для туристів. Дана проблематика є актуальною на сьогодні, оскільки кризові явища посилюються і необхідно визначити рівень, якого необхідно досягти, щоб вийти з кризи. Таким еталоном можуть стати показники 2007 р.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В останні роки з'явилась досить велика кількість цікавих робіт, в яких розглядаються міста згідно сучасних потреб суспільства та тенденцій стрімкого розвитку туризму. Це

роботи таких авторів: Любіцева О.О., Бабарицька (Кіптенко) В.К., Лазарєв В.В., Лазарєва І.В., Ульмасвай Ф.С., Беспалова Н.Ю., Мітін І.І., Джаман В.О., Доценко А.І., Богалдін–Малих В.В., Кифяк В.Ф., Корнієнко М.І., Максаковський В.П., Мозковий А., Нескоромная Е., Окладнікова Є.А., Романов А.А., Перцик Є.Н., Франжіаллі Ф., Харрис Г. та ін.

Формулювання цілей. Оцінити європейські столиці за умовами здійснення туристичної діяльності за 2007 докризовий рік.

Виклад основного матеріалу. Говорячи про позиціонування в туризмі, мається на увазі не лише позиціонування фірми або компанії, а й про позиціонування місця. Це два різні напрямки в геомаркетингових дослідженнях. Під словом «місце» потрібно розуміти певну рекреаційно-туристську територію (регіон, країна, місто), котра має певне атрактивне значення для її відвідувачів. Атрактивність території створюється на основі іміджу. Так, наприклад, столичні міста сприймаються як «візитні картки» своїх країн – це їхній загальний імідж. Але якщо розглядати кожну столицю окремо, то можна знайти велику кількість властивих лише їй «ендемичних» особливостей, адже таке місто представляє собою своєрідний організм, що живе та розвивається по своїм власним законам [1. С. 98-99]. Столиці країн ЄС виникли протягом 3-х тисяч років, тому ці міста мають чітко виражену індивідуальність та свій власний імідж, котрий притягує людей з різних куточків світу. Як говорилося вище, на позиціонування та імідж столичного міста впливають ряд факторів, котрі виступають умовами здійснення туристичної діяльності. Вони можуть впливати на туристів двома шляхами: або приваблювати, якщо вони сприятливі для подорожування, викликають позитивне сприйняття, або відштовхувати, якщо умови для подорожування не сприятливі, викликають негативне сприйняття. У даній статті будуть розглядані дві великі підгрупи показників, що виступають умовами здійснення туристичної діяльності. А саме: економічні показники умов здійснення туристичної діяльності та соціально-екологічні показники. До першої групи відносяться – рівень ВВП на душу населення за паритетом купівельної спроможності, рівень інфляції, частка населення, що живе за межею бідності, а також індекси споживчих цін. У складі другої групи – кількість зареєстрованих злочинів на 100 тис. населення, кількість в'язнів на 100 тис. населення, а також кількість осіб хворих на СНІД та ВІЛ-інфікованих та індекс постачання парникових газів в атмосферу [2]. Але одним із найголовніших факторів виступає ціна. Вона може виступати як лімітуючим, так і стимулюючим фактором. Так, у даній статті для столичних міст Європи розглянуті індекси цін на розміщення та рекреацію і культуру [див. табл. 1]. Але оскільки турист користується у місці подорожі транспортними послугами, може скористуватися медичними послугами та потребує харчування, то цінові індекси за даними статтями також розглядаються. Індекс цін на освіту було обрано з огляду на те, що багато європейських студентів обирають для навчання інші країни та часто їх вибір падає на університети столичних міст. Таких студентів також можна розгляди і в якості туристів.

В таблиці 1 є колонка «Інше», вона охоплює інформацію щодо індексів споживчих цін на решту товарів та послуг, включаючи тютюн, алкоголь, житло, комунальні послуги, оренду житлових та офісних приміщень тощо [4]. Проаналізувавши таблицю, можна зробити висновок, що за середніми значеннями показників цінних індексів до п'ятірки найдорожчих міст Європи входять Москва, Осло, Київ, Стокгольм та Відень. Щодо цінового індексу на рекреацію та культуру, то він найвищий в Осло, а ціновий індекс розміщення найвищий у Москві. Таким чином, Київ займає третє місце у списку найдорожчих столиць Європи. Тут найдорожче харчування, одяг, а також нерухомість, за рахунок чого він і потрапляє у список найдорожчих міст Європи.

Таблиця 1.Індекси споживчих цін у країнах Європи за 2007 р. [3]

Індекси Столиця, держава	Харчування	Медичне обслуговування	Транспорт	Рекреація і культура	Розміщення	Освіта	Інше	Середній показник
Амстердам, Нідерланди	8.52	10.02	8.9	10.56	9.10	5.62	10.14	9.02
Афіни, Греція	6.63	8.79	7.76	9.50	8.81	8.82	9.50	8.59
Белград, Сербія	6.8	7.7	5.9	6.9	6.3	7.8	8.9	7.35
Берлін, Німеччина	8.1	9.8	8.1	8.5	8.7	8.6	9.3	8.72
Берн, Швейцарія	8.5	10.1	8.5	10.7	9.5	7.9	10.5	9.4
Братислава, Словаччина	7.28	8.64	7.67	9.88	9.36	7.50	8.31	8.1
Брюссель, Бельгія	7.88	9.35	6.37	10.49	9.1	9.59	9.65	8.9
Будапешт, Угорщина	6.63	8.81	7.91	9.98	8.78	7.96	8.15	8.3
Бухарест, Румунія	6.5	8.7	7.4	10.1	9.1	7.8	8.9	8.4
Валлетта, Мальта	7.53	8.71	7.40	7.77	8.80	8.54	7.14	7.9
Варшава, Польща	7.9	9.5	6.7	9.8	8.4	9.6	8.5	8.5
Відень, Австрія	7.94	9.78	7.85	11.13	10.07	9.8	9.93	9.5
Вільнюс, Литва	7.41	7.71	6.22	9.12	7.10	8.27	8.1	7.3
Дублін, Ірландія	7.2	9.1	6.9	10.6	8.4	8.8	9.0	8.7
Загреб, Хорватія	6.6	8.2	6.0	10.5	9.7	6.7	10.3	8.6
Київ, Україна	10.4	6.1	7.9	11.3	9.9	9.7	13.0	10.1
Кишинів, Молдова	5.8	7.6	6.8	8.3	7.8	8.0	8.9	7.5
Копенгаген, Данія	8.3	7.6	8.4	10.2	9.3	10.0	9.6	9.05
Лісабон, Португалія	7.92	9.97	7.04	10.10	8.30	8.7	8.67	8.7
Лондон, Великобританія	8.0	9.9	8.0	10.2	8.7	8.7	9.3	9.0
Любляна, Словенія	7.60	9.17	8.81	8.46	8.3	8.7	8.67	8.7
Мадрид, Іспанія	6.73	9.24	7.47	10.21	9.1	9.03	8.49	8.61
Мінськ, Білорусь	7.6	8.3	6.2	9.8	8.9	8.0	10.1	8.6
Москва, Росія	12.3	7.7	10.5	12.8	11.6	12.4	14.8	12.1
Осло, Норвегія	10.6	10.2	9.1	13.2	11.1	12.9	13.4	11.8
Париж, Франція	8.14	9.68	8.27	10.39	9.1	9.03	8.49	8.61
Подгориця, Чорногорія	7.6	8.1	6.1	10.2	9.1	7.8	8.0	7.9
Прага, Чехія	7.53	8.4	5.8	8.99	8.49	8.8	8.1	8.0

Рейк'явік, Ісландія	9.4	10.1	7.9	10.1	9.6	9.9	10.1	9.5
Рига, Латвія	4.55	5.04	5.77	8.4	6.89	7.13	7.85	7.1
Рим, Італія	7.8	10.0	9.6	9.4	9.1	9.1	9.2	9.2
Сараєво, Боснія і Герцеговина	4.2	6.1	4.8	6.9	5.9	7.3	7.7	6.0
Скоп'є, Македонія	4.1	6.0	4.9	6.5	5.6	7.1	7.9	5.9
Софія, Болгарія	7.4	8.3	5.9	8.7	8.1	7.9	8.01	7.9
Стокгольм, Швеція	9.18	9.99	8.18	10.65	9.35	9.67	9.58	9.5
Таллінн, Естонія	6.03	9.8	5.60	6.55	8.55	9.19	8.73	7.7
Тирана, Албанія	4.3	5.89	4.3	7.6	6.7	6.3	7.7	6.23
Хельсінкі, Фінляндія	7.24	9.98	8.6	10.41	9.7	8.92	9.88	9.3

До п'ятірки найдешевших столиць Європи входять Вільнюс, Рига, Тирана, Сараєво, та Скоп'є. У Скоп'є найдешевші ціни на рекреацію та культуру, а також на розміщення. У групі економічних показників також було розглянуто рівень ВВП на душу населення, рівень інфляції та частку населення, що проживає за межею бідності. Ці показники хоча і не впливають на туристичний попит прямо, але прослідковується непряма залежність. Так, високий рівень інфляції, значна частка населення, що живе за межею бідності та низький рівень ВВП свідчать про відставання в економічному розвитку та відсутності економічної стабільності в країні в цілому. Для окремих туристів це може виступати лімітуючим фактором.

Отже, щодо ВВП на душу населення, то найвищий він у Норвегії – 40 600 дол. США, а найнижчий – у Молдові – 2 200 дол. США. Щодо рівня інфляції, то найнижчий він у Норвегії – 0.4 %, а найвищий – в Україні – 12.7%. Найбільша частка населення, що живе за межею бідності в Україні – 32.7%, а найменша в Ісландії – 2.1 % [див. табл. 2].

Таким чином, оцінивши кожний із економічних показників по десятибальній шкалі, та зробивши підсумки, можна виділити столиці з найбільш сприятливими економічними умовами для подорожування та з найменш сприятливими. Так, до перших відноситься трійка лідерів – Берн (35 балів), Копенгаген та Париж (по 34 бали), тобто ці міста мають найбільш сприятливі економічні умови для здійснення туристичної діяльності. Щодо трійки міст, що замикають рейтинг, то це – Кишинів (12 балів), Москва (9 балів) та Київ (8 балів) [див. табл. 2]. Що стосується другої групи показників, соціально-екологічних, то тут найбільший вплив на туристичний попит має криміногенний фактор. У даному випадку він складається із двох показників – кількості усіх зареєстрованих злочинів на 100 тис. населення міста та кількості в'язнів на 100 тис. населення [див. табл. 3]. За статистикою найбільше злочинів зареєстровано у Москві – 8530 злочина на 100 тис. населення, а найменше – у Загребі – 1805 злочинів на 100 тис. ос. Що стосується Києва, то за цим показником він знаходиться на другому після Москви місці – 7123 злочина на 100 тис. ос. За кількістю ув'язненого населення знову лідирує Москва – 702 особи на 100 тис. ос, а найменший показник за цим параметром має Подгориця – 42

особи на 100 тис. ос. Київ на третьому місці після Мінська – 407 в'язнів на 100 тис. ос.

Таблиця 2. Економічні показники умов здійснення туристичної діяльності у столичних містах Європи (на 2007 рік) [5, 6]

Показники та бали Столиця, держава	ВВП на душу населення за ПКС, тис. дол. США	Бальна оцінка рівня ВВП на душу населення (від 1 до 10)	Рівень інфляції, %	Бальна оцінка рівня інфляції (від 1 до 10)	Сукупний індекс споживчих цін	Бальна оцінка сукупного індексу споживчих цін (від 1 до 10)	Частка населення, що живе за межею бідності, %	Бальна оцінка частки населення, що живе за межею бідності (від 1 до 10)	Сукупна бальна оцінка за економічними показниками
Амстердам, Нідерланди	38,600	10	1.6	10	9.02	5	10.5	8	33
Афіни, Греція	30,500	8	2.6	9	8.59	6	12.0	7	30
Белград, Сербія	7,700	2	10.1	3	7.35	8	6.5	9	22
Берлін, Німеччина	34,400	9	2	9	8.72	6	10	8	22
Берн, Швейцарія	39,800	10	0.6	10	9.4	5	2.3	10	35
Братислава, Словаччина	19,800	5	2.7	9	8.1	7	21	4	25
Брюссель, Бельгія	36,500	9	3.5	8	8.9	6	5.2	9	32
Будапешт, Угорщина	19,500	5	7.8	4	8.3	7	8.6	8	24
Бухарест, Румунія	16,800	4	6.6	5	8.4	6	20	5	20
Валлетта, Мальта	23,200	6	0.9	10	7.9	7	4.7	10	33
Варшава, Польща	17,200	7	4.1	7	8.5	6	17	6	26
Відень, Австрія	39,000	10	1.9	9	9.5	5	5.9	9	23
Вільнюс, Литва	16,700	4	5.4	6	7.3	8	4	10	28
Дублін, Ірландія	24,600	6	4.7	7	8.7	6	7	9	28
Загреб, Хорватія	15,500	4	2.2	9	8.6	6	11	8	27
Київ, Україна	6,900	2	12.7	1	10.1	4	32.7	1	8
Кишинів, Молдова	2,200	1	12.5	1	7.5	8	29.5	2	12
Копенгаген, Данія	37,400	10	1.5	10	9.05	5	5.7	9	34

Географія та туризм

Лісабон, Португалія	21,800	6	2.4	9	8.7	6	18	5	25
Лондон, Великобританія	35,30	9	2.4	9	9.0	6	14	7	31
Любляна, Словенія	27,300	7	5.6	6	8.7	6	12.9	7	26
Мадрид, Іспанія	33,700	9	2.4	9	8.61	6	18.8	5	29
Мінськ, Білорусь	10,200	3	8.3	4	8.6	6	27.1	2	15
Москва, Росія	13,800	4	11.9	1	12.1	1	25.8	3	9
Осло, Норвегія	40,600	10	0.4	10	11.8	1	3.4	10	21
Париж, Франція	33,800	9	1.5	10	8.61	6	6.2	9	34
Подгориця, Чорногорія	3,800	1	5.4	6	7.9	7	7	9	23
Прага, Чехія	24,400	6	2.6	9	8.0	7	14.1	7	29
Рейк'явік, Ісландія	39,400	10	4.9	7	9.5	5	2.1	10	32
Рига, Латвія	17,700	5	9.6	3	7.1	9	6.0	9	26
Рим, Італія	31,000	8	1.7	9	9.2	5	14.4	6	28
Сараєво, Боснія та Герцеговина	6,600	2	4.1	7	6.0	10	25	3	22
Скоп'є, Македонія	8,400	2	4.3	7	5.9	10	29.8	1	20
Софія, Болгарія	12,800	3	6.8	5	7.9	7	12.1	7	22
Стокгольм, Швеція	36,900	10	2	9	9.5	5	7.1	9	33
Таллінн, Естонія	21,800	6	6.3	6	7.7	8	5	10	30
Тирана, Албанія	5,500	1	4.5	7	6.23	10	25	3	22
Хельсінкі, Фінляндія	35,500	9	2.7	9	9.3	5	11.8	7	30

Шкала балів для оцінки ВВП на душу населення за ПКС

Грошовий вираз ВВП	2200-6040	6041-9880	9881-13720	13721-17560	17561-21400	21401-25240	25241-29080	29081-32920	32921-36760	36761-40600
Бали	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Шкала балів для оцінки рівня інфляції

Рівень інфляції у % (інтервал значень)	0.4-1.63	1.64-2.86	2.87-4.09	4.1-5.32	5.33-6.55	6.56-7.78	7.79-9.01	9.02-10.24	10.25-11.47	11.48-12.7
Бали	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1

Шкала балів для оцінки сукупного індексу споживчих цін

Сукупний індекс споживчих цін (інтервал значень)	5.9-6.52	6.53-7.14	7.15-7.76	7.77-8.38	8.39-9.0	9.01-9.62	9.63-10.24	10.25-10.86	10.87-11.48	11.49-12.1
Бали	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1

Шкала балів для оцінки частки населення, що живе за межею бідності

Частка населення, % (інтервал значень)	2.1-5.16	5.17-8.22	8.23-11.28	11.29-14.34	14.35-17.4	17.41-20.46	20.47-23.52	23.53-26.58	26.59-29.64	29.65-32.7
Бали	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1

Таблиця 3. Соціально-екологічні показники умов здійснення туристичної діяльності у столичних містах Європи (на 2007 р.) [5, 6, 7]

<i>Показники та бали</i>	<i>Кількість зареєстрованих злочинів на 100 тис. населення</i>	<i>Бальна оцінка кількості зареєстрованих злочинів на 100 тис. населення (від 1 до 10)</i>	<i>Кількість в'язнів на 100 тис. населення</i>	<i>Бальна оцінка кількості в'язнів на 100 тис. населення (від 1 до 10)</i>	<i>Кількість осіб, хворих на СНІД та ВІЛ-інфікованих, на 100 тис. населення</i>	<i>Бальна оцінка кількості осіб, хворих на СНІД та ВІЛ-інфікованих (від 1 до 10)</i>	<i>Індекс постачання парникових газів в атмосферу</i>	<i>Бальна оцінка індексу постачання парникових газів в атмосферу (від 1 до 10)</i>	<i>Сукупна бальна оцінка за соціально-екологічними показниками</i>	<i>Сукупна бальна оцінка за економічними та соціально-екологічними показниками</i>
<i>Столиця, держава</i>										
Амстердам, Нідерланди	4357	7	179	8	114	9	94.0	7	31	64
Афіни, Греція	3334	8	96	10	85	9	87.1.0	9	36	66
Белград, Сербія	4008	7	105	10	38	10	99.0	6	33	55
Берлін, Німеччина	5650	5	93	10	52	10	85.0	9	34	56
Берн, Швейцарія	3439	8	77	10	72	10	81.0	10	38	73
Братислава, Словаччина	2112	10	158	9	22	10	92.0	7	36	61
Брюссель, Бельгія	4540	6	92	10	96	9	92.5	7	32	64
Будапешт, Угорщина	4276	7	147	9	68	10	92.0	7	33	57
Бухарест, Румунія	2044	10	152	9	99	9	94.0	7	35	55
Валлетта, Мальта	4131	7	85	10	69	10	80.0	10	37	70
Варшава, Польща	3343	8	227	8	105	9	94.0	7	32	58
Відень, Австрія	3749	8	107	9	91	9	83.0	10	36	59
Вільнюс, Литва	2108	10	185	8	87	9	92.0	7	34	62
Дублін, Ірландія	2516	9	74	10	67	10	110.0	3	32	60
Загреб, Хорватія	1805	10	85	10	112	9	95.0	7	36	63
Київ, Україна	7123	3	407	5	431	4	113.0	2	14	22
Кишинів, Молдова	3564	8	393	5	167	8	100.0	5	26	38

Географія та туризм

Копенгаген, Данія	3115	9	72	10	92	9	80.0	10	38	72
Лісабон, Португалія	3749	8	116	9	136	9	117.0	1	27	53
Лондон, Великобританія	4931	6	144	9	83	9	87.5	9	33	64
Любляна, Словенія	3517	8	56	10	24	10	92.0	7	35	61
Мадрид, Іспанія	5604	5	158	9	246	7	115.0	1	23	52
Мінськ, Білорусь	6885	4	505	3	183	8	112.0	2	17	32
Москва, Росія	8533	1	702	1	608	1	118.0	1	4	13
Осло, Норвегія	2983	9	61	10	45	10	90.0	8	37	58
Париж, Франція	5119	6	97	10	197	8	100.0	5	29	63
Подгориця, Чорногорія	3476	8	42	10	21	10	92.0	7	35	58
Прага, Чехія	3288	8	184	8	54	10	92.0	7	33	62
Рейк'явік, Ісландія	2464	10	39	10	52	10	84.0	9	39	71
Рига, Латвія	2757	9	353	6	266	6	92.0	7	28	54
Рим, Італія	4766	6	67	10	240	7	93.5	7	30	58
Сарасво, Боснія та Герцеговина	2876	9	88	10	29	10	99.0	6	35	57
Скоп'є, Македонія	2069	10	101	10	30	10	91.0	8	38	58
Софія, Болгарія	2860	9	156	9	47	10	92.0	7	35	57
Стокгольм, Швеція	3565	8	79	10	39	10	104.0	4	32	65
Таллін, Естонія	3926	7	326	6	310	5	92.0	7	25	55
Тирана, Албанія	3155	8	47	10	37	10	89.0	8	36	58
Хельсінкі, Фінляндія	3078	9	65	10	28	10	101.0	5	35	65

Шкала балів для оцінки кількості зареєстрованих злочинів на 100 тис. населення

Кількість зареєстрованих злочинів (інтервал значень)	1805 - 2478	2479 - 3151	3152 - 3823	3824 - 4496	4497 - 5169	5170 - 5842	5843 - 6515	6516 - 7187	7188 - 7860	7861 - 8533
Бали	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1

Шкала балів для оцінки кількості в'язнів на 100 тис. населення

Кількість в'язнів (інтервал значень)	39-105	106-172	173-238	239-304	305-371	372-437	438-503	504-569	570-636	637-702
Бали	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1

Шкала балів для оцінки кількості хворих на СНІД та ВІЛ-інфікованих, на 100 тис. населення

Кількість хворих на СНІД та ВІЛ-інфікованих (інтервал значень)	21-80	81-138	139-197	198-256	257-315	310-373	374-432	433-491	492-549	550-608
Бали	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1

Шкала балів для оцінки індексу постачання парникових газів в атмосферу

Індекс (інтервал значень)	80.0-83.8	83.9-87.6	87.7-91.4	91.5-95.2	95.3-99	99.1-102.8	102.9-106.6	106.7-110.4	110.5-114.2	114.3-118.0
Бали	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1

Важливими показниками у другій групі факторів виступають також кількість хворих на ВІЛ/СНІД та екологічний фактор. Так, за кількістю хворих на ВІЛ/СНІД перше місце займає знову ж таки Москва – 608 чол. на 100 тис. ос., на другому місці знаходиться Київ – 431 чол. на 100 тис. ос. За темпами поширення інфекції Київ на першому місці серед країн Європи. Найменша кількість ВІЛ-інфікованих та СНІД-хворих у Хельсінках – 28 осіб та Братиславі – 22 особи.

Щодо екологічного чинника, то для його оцінки було обрано такий актуальний показник як індекс постачання парникових газів в атмосферу. Таким чином, найбільше цих газів надходить в атмосферу таких міст як Москва – з показником індексу – 118.0, за нею йде Лісабон – 117.0 та Мадрид – 115.0. Київ на четвертому місці – 113.0. Найбільш екологічно чистими у цьому відношенні є Валлетта та Копенгаген – по 80.0.

Оцінивши вище вказані показники даної групи факторів та підсумувавши бал, можна виділити міста з найбільш сприятливими соціально-екологічними умовами здійснення туристичної діяльності – Рейк'явік (39 балів), Скоп'є, Копенгаген і Берн (по 38 балів) та Валлетта, Осло (по 37 балів), а з найменш сприятливими – Москва (4 бали), Київ (14 балів), Мінськ (17 балів) [див. табл. 4]. У табл. 4 поданий сукупний бал за економічні та соціально-екологічні умови здійснення туристичної діяльності. Цей бал дає загальне уявлення щодо сприятливості чи несприятливості умов для подорожування та здійснення туристичної діяльності. На основі цього балу було побудовано відповідний рейтинг [рис. 1].

З графіка на рис. 1 видно, що в десятку столиць Європи з найбільш сприятливими умовами здійснення туристичної діяльності увійшли: Берн, Копенгаген, Рейк'явік, Валлетта, Афіни, Стокгольм, Хельсінкі, Амстердам, Брюссель та Лондон. Замикають рейтинг Белград, Бухарест, Таллінн, Рига, Лісабон, Мадрид, Кишинів, Мінськ, Київ та Москва, в цих містах не досить

сприятливі, або не сприятливі умови для здійснення туристичної діяльності.

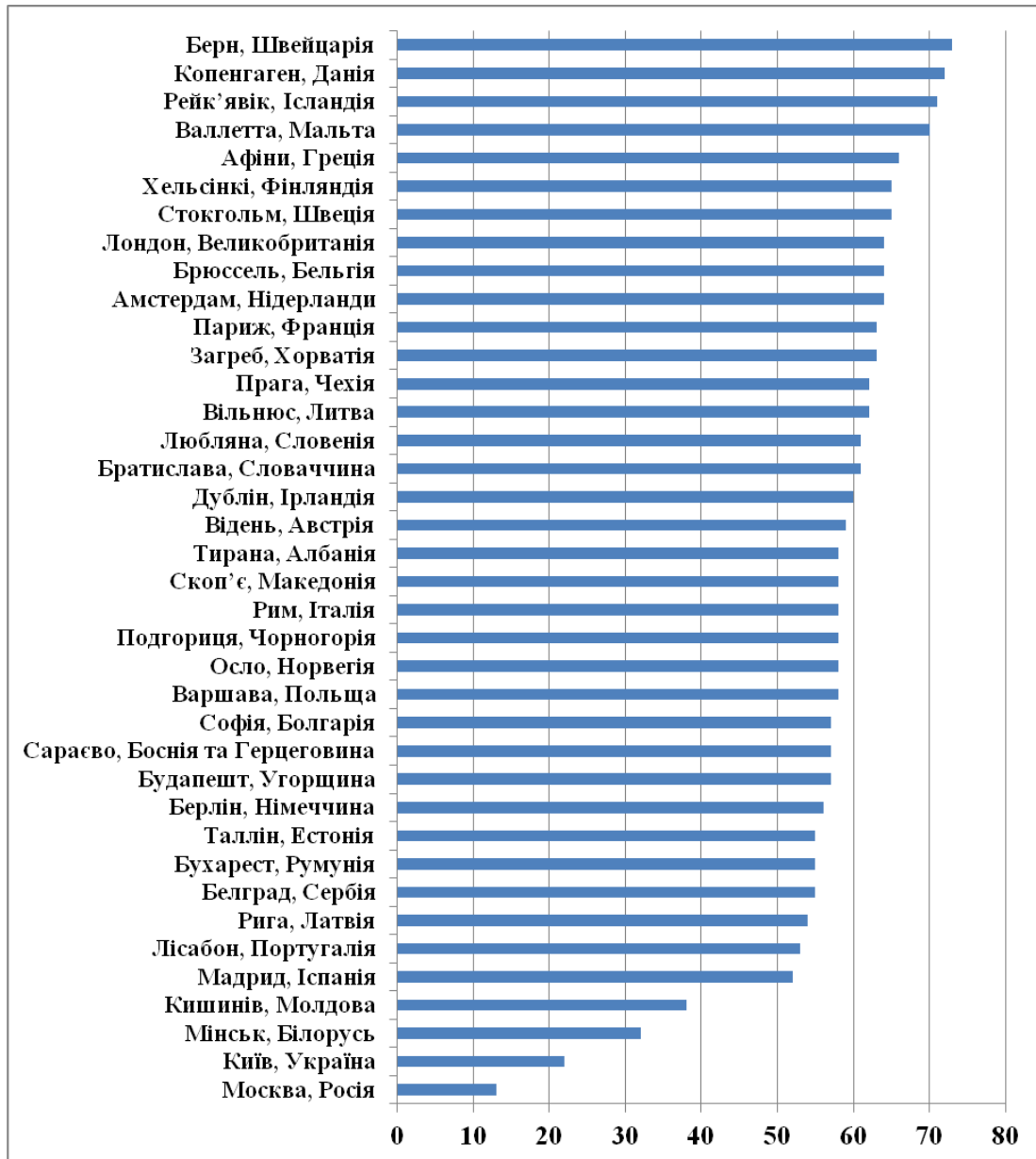

Рис. 1 Рейтинг столиць Європи за умовами здійснення туристичної діяльності

Більш наочно дану ситуацію демонструє карта на рис. 2. З неї можна побачити, що у список столиць з найбільш сприятливими умовами здійснення туристичної діяльності потрапили наступні: Амстердам, Афіни, Берлін, Берн, Братислава, Брюссель, Будапешт, Валлетта, Загреб, Варшава, Відень, Вільнюс, Дублін, Копенгаген, Лондон, Любляна, Париж, Прага, Рейк'явік, Стокгольм та Хельсінкі. Столиці, котрі мають сприятливі умови здійснення туристичної діяльності, наступні: Белград, Бухарест, Лісабон, Мадрид, Осло, Подгориця, Рига, Рим, Сараєво, Скоп'є, Софія, Таллінн, Тирана. Помірно сприятливі умови здійснення туристичної діяльності

мають Кишинів та Мінськ, а найменш сприятливі – Київ та Москва. Чому саме найменш сприятливі, – тому що у даному випадку проводилася відносна оцінка параметрів міста, а не абсолютна, що свідчить лише про те, що дані міста у порівнянні з іншими столицями мають менш сприятливі умови здійснення туристичної діяльності.

Висновки. Таким чином, важливим елементом в оцінці туристичної діяльності столичних міст Європи є оцінка умов її здійснення. Дані умови поділяються на дві групи факторів – економічні та соціально-екологічні. Дані фактори можуть впливати на розвиток туризму в тому чи іншому місті прямо або опосередковано. Безпосередньо впливають на розвиток туризму ціновий та криміногенний фактор. Більша частина столичних міст Європи має сприятливі умови здійснення туристичної діяльності, лише столиці країн Східної Європи замикають даний рейтинг, що свідчить про нестабільність в економічній та соціальній сферах даних країн і може виступати лімітуючим фактором для розвитку міжнародного туризму на даній території.

1. Бриггс С. *Маркетинг в туризме: Пер. со 2-го англ. Изд.* – К.: Знання- Прес, 2005 г. 357 с.
2. http://pr-club.com/PR_Lib/pr-papers/neskoromnaya.doc
3. www.eurostat.com
4. <http://www.tourlib.columb.net.ua/Statti/Tourism /cherevichko.html>
5. www.cia.gov/cia/publications/factbook
6. http://www.statistik-portal.de/statistik-portal/en/cn_jb15_jahntah
7. www.tob.co.yu